

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА НЕДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

ЧОРНИЙ О.Ю.,
ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА ТОВ «ТА» РОГАНСЬКИЙ»

У статті розглянуто досвід провідних країн світу з питань взаємодії державних спецслужб та служб економічної безпеки недержавних компаній та запропоновано шляхи удосконалення інформаційного забезпечення діяльності недержавних органів забезпечення безпеки суб'єктів господарювання з метою підвищення ефективності системи упередження злочинності в економіці України.

In this article the experience of leading countries in the world in questions of cooperation between governmental special services and economic security services of nongovernmental companies is examined. And the ways for improving the informational supply of nongovernmental security services operation at companies are offered in order to increase the efficiency of crime rate warning system in the Ukrainian economy.

Постановка проблеми в загальному вигляді. В сучасних умовах функціонування економіки держави фінансово-економічна безпека суб'єктів господарювання розглядається як важлива складова національної економічної безпеки. Важливість правового урегулювання діяльності служб економічної безпеки приватних компаній в Україні важко переоцінити. З огляду на це, необхідним може вважатися удосконалення Законів України з урахуванням ефективного інформаційного забезпечення діяльності приватних структур забезпечення безпеки суб'єктів господарювання та обміну інформацією між останніми та органами правопорядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам законодавчого урегулювання діяльності приватних структур забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання присвячені наукові праці багатьох дослідників. Теоретико-методологічні аспекти формування системи економічної безпеки розглянуто, зокрема у наукових працях російського вченого Л.Абалкіна, та вітчизняних вчених О.М.Ляшенка, Ю.С.Погорелова, В.А.Безбожного, Л.В.Гнилицької, О.І. Захарова, П.Я. Пригунова. Водночас, незважаючи на значну кількість публікацій, проблема законодавчого врегулювання інформаційного забезпечення служб економічної безпеки приватних компаній залишається практично

недослідженою.

Формулювання цілей статті. Метою статті є вивчення міжнародного досвіду з питань взаємодії правоохоронних структур с приватними охоронними компаніями та висвітлення основних проблем, що виникли в Україні на сучасному етапі в сфері діяльності служб економічної безпеки, а також можливі шляхи врегулювання вказаних питань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останнім часом провідні країни світу в питаннях забезпечення економічної безпеки та правопорядку усе більше орієнтовані не тільки на державні спецслужби, а і на приватні розшукові бюро та охоронні агенції, що залучаються до слідчо-пошукової діяльності, досліджень різних аспектів боротьби з правопорушеннями, які вже стали невід’ємною частиною системи суб’єктів упередження злочинності, необхідним елементом багаторівневої системи державних, суспільних заходів і мають значний вплив на послаблення, нейтралізацію та протидію злочинності. До них висуваються ті ж самі вимоги, що і до інших суб’єктів забезпечення безпеки: соціальна переконливість, підтвердження правовими актами, економічна ефективність та системність.

Взагалі, недержавна система забезпечення безпеки в Україні включає в себе два основні типи суб’єктів: приватні охоронні підприємства та служби безпеки суб’єктів господарської діяльності. Наряду з цими елементами до цієї системи входить ряд інших елементів, взаємозалежність та взаємообумовленість функціонування та розвитку яких настільки складна, що вони можуть існувати як автономно, так і в тісному зв’язку один з одним.

До найбільш значимих у цій системі елементів слід віднести:

— громадські союзи та фонди, що об’єднують приватні охоронні структури та громадські об’єднання ветеранів правоохоронних органів;

— спеціалізовані технічні та технологічні компанії, що орієнтовані на постачання, монтаж та обслуговування технічних систем та обладнання, організації, що займаються обслуговуванням недержавної сфери безпеки;

— організації, що пов’язані з проектуванням, виробництвом, продажем спеціального обладнання, спеціальних технічних засобів для збору, захисту інформації, а також спеціального обладнання;

— приватний нотаріат, адвокатура, третейські суди, печатні та редакційно-видавничі органи, спеціалізовані виставки тощо.

В різних країнах питання ресстрації, організації, функціонування та взаємодії з державними органами правопорядку вирішуються по

своєму.

В США питання реєстрації приватних детективних та охоронних фірм віднесено до юрисдикції штатів. В 35 штатах діють закони, що регулюють безпосередньо діяльність приватних детективних фірм. Головною умовою їх діяльності є реєстрація та отримання ліцензій, які видаються спеціальними, обумовленими законом органами влади штату, або їх представниками. При цьому наявність громадянства США – обов'язкова вимога в 16 штатах. В 22 штатах США для реєстрації в якості приватного охоронця або детектива необхідні характеристика та рекомендований лист.

Як правило ліцензія видається на термін від 1 до 2 років. Згідно з законом Маккіна (штат Нью-Йорк), приватною детективною діяльністю можуть займатись як окремі особи, так і окремі групи осіб, що об'єднані в бюро та фірми. Заздалегідь вказані особи мають отримати дозволи на проведення слідчої, охоронної, патрульної, детективної діяльності в апараті губернатора штату.

В даний час в США діє 21 навчальний заклад, що готує кадри для недержавних правоохоронних структур. Зростаючі потреби приватних служб безпеки в кадрах, що мають спеціальну підготовку, призвели до того, що деякі американські коледжі та університети ввели до своїх учбових програм курси навчання з різних проблем забезпечення безпеки.

Приватні служби безпеки охоче беруть на роботу відставних поліцейських, співробітників ФБР та ЦРУ звільнених без стягнень, а також військових, що проходили службу в розвідці, спецвійськах, повітряно – десантних військах, морській піхоті. У відповідності до закону приватні охоронці, детективи та слідчі в США не мають права застосовувати такі заходи, як обшук у особистому помешканні, особистий обшук, арешт. Однак їм дозволено затримання осіб, що підозрюються в скоєнні злочинів, для передачі в поліцію.

Діяльність приватного бюро оцінюється за наступними критеріями: число виявлених крадіжок, що скоєні співробітниками конкретного підприємства, фірми, установи; аналіз співвідношення службовців до подібних злочинів; число викритих злочинів; кількість випадків упередження злочинних зазіхань. Характерно, що про такі злочини, як підпали, вибухи, напади, розбої, злами керуючі підприємствами та банками в основному інформують поліцію. Однак коли виникають питання економічних злочинів, керівники фірм надають перевагу зверненням до приватних детективних агенцій, а не в поліцію або прокуратуру.

В Канаді діяльність приватних детективних бюро регулюється

спеціальними актами, що входять до складу законодавств провінцій. Кожною провінцією, виходячи з власних умов та поглядів, приймається своє законодавство, що обумовлює умови організації та діяльності приватних бюро. Загальною та обов'язковою умовою для всіх суб'єктів є порядок реєстрації та отримання дозволу на приватну детективну діяльність на території провінції.

У Великобританії створено велику кількість приватних фірм, що спеціалізуються на виробництві та впровадженні систем охоронної сигналізації. Крім того, значна частина з них відповідає за охорону власності приватних промислових підприємств та дотримання порядку в межах займаної ними території. В ряді випадків приватні компанії тісно взаємодіють з підрозділами місцевої та загальнонаціональної поліції, що відповідають за підтримання громадського порядку та додержання законності в країні.

Крім того, в Британії функціонує значна кількість приватних детективних агенцій, послугами яких користуються як окремі громадяни, так і промислові компанії. До найбільш відомих відносяться: Argen, Kroll Associates Control Risks, Derby Associates-Security Consultants, Private and Commercial Investigations, Nationwide. При цьому, в країні відсутні будь-які законодавчі акти або державні приписи, що вимагали б обов'язкову реєстрацію приватних детективів. З 2000 детективів лише 300 зареєстровано як члени Інституту професійних слідчих, розташованого в м.Блекберні.

В даний час уряд вважає за необхідне ввести реєстрацію з обов'язковою спеціальною перевіркою детективів органами поліції. Це обумовлено тим, що ніде не зареєстрований приватний детектив без всякої ліцензії може на власний розсуд користуватися достатньо широким арсеналом оперативної техніки та криміналістичних засобів, послугами експертів по дактилоскопії, стежити за якою-небудь особою, фотографувати її на вулиці, робочому місці, в інших громадських місцях. Раніше приватні детективи навіть мали можливість користуватися даними Національного поліцейського комп'ютера. Однак в зв'язку з тим, що були встановлені факти використання подібної інформації в протиправних цілях, урядом Великобританії застосовано ряд обмежуючих заходів направлених на захист інформації з бази даних від несанкціонованого проникнення.

Значна увага в Англії приділяється підготовці кадрів. Так, при Люксембурзькому університеті було відкрито першу аспірантуру для приватних детективів та охоронців. Метою даного навчального закладу є підвищення рівня підготовки співробітників недержавних служб безпеки. Слухачами аспірантури, як правило, стають особи, що

мають досвід роботи в якості детективів та охоронців.

Приватні служби безпеки в Британії діляться на три види в залежності від профілю їх діяльності:

1. охоронні підприємства;
2. детективні підприємства;
3. внутрішні служби безпеки компаній.

В компетенцію приватних агенцій, в залежності від профілю діяльності входить: розробка комплексних заходів безпеки в контакті з урядовими органами; виконання завдань клієнтів по стеженню за родичами; встановлення наявності прослуховуючих пристроїв; охорона клієнтів тощо. Останнім часом до кола питань кримінального розслідування, що вирішуються силами приватних агенцій, належить в першу чергу розслідування злочинів, пов'язаних з комп'ютерними системами.

Однак більшість приватних детективних та охоронних агенцій, як правило, виконують вузьке коло професійних послуг.

Компанія Kontrol Ricks спеціалізується на контрактах з державними органами по організації переговорів з терористами по звільненню заручників; компанія Nation Wide – виконує стеження за дорученням клієнтів за їх найближчими родичами, а також надає консультаційну допомогу; агентство Kroll Associates — проводить розслідування в компаніях.

В даний час, до переліку найбільш перспективних напрямків діяльності приватних агенцій належить: організація безпеки службових та приватних приміщень; виявлення прослуховуючих пристроїв; особиста охорона клієнтів, в тому числі і іноземних громадян.

У Франції діяльність приватних пошукових бюро регулюється Законом № 891 від 28.09.1942 р. зі змінами. Він передбачає, що власниками приватних розшукових бюро можуть бути особи, що мають громадянство Франції або країн Європейського союзу. Особи, що вирішили себе присвятити вказаному роду занять не повинні: мати судимості за скоєння кримінальних злочинів; мати адміністративні або дисциплінарні правопорушення; знаходитися під вартою.

Колишні співробітники поліції Франції можуть стати власниками приватних детективних бюро тільки з письмового дозволу міністра внутрішніх справ.

Відповідно до закону №80-1058 від 23.12.1980 р., будь-яке порушення вищезгаданих положень Закону №891 «карається позбавленням волі строком від 1 до 3 років та штрафом». Таку ж відповідальність несе і керівник бюро, якщо він вдається до послуг приватних агентів, які не задовольняють вимогам закону. До

компетенції приватних детективів у Франції в даний час також входить промисловий шпionаж, захист підприємств від несумлінних конкурентів, забезпечення безпеки клієнтів.

В Німеччині приватне бюро повинно бути зареєстроване як «установа, що займається промислом», і повинна виконувати всі вимоги законодавства та постанови, що передбачені для подібних організацій. Для заснування не потрібно мати спеціальну освіту або відповідного стажу роботи. Необхідною умовою заснування є наявність мінімального статутного капіталу в сумі еквівалентній 50 тис. марок ФРГ.

Італія ввела в 1989 році новий кримінально-процесуальний кодекс, який практично легалізував діяльність приватних розшукових агенцій, що стали повноправними учасниками судового процесу і мають право надавати консультації та допомогу захисту в ході збору доказів на користь обвинуваченого. При цьому самими детективами Італії вважається, що їх стан є неоднозначним, бо до цього часу відсутнє законодавство, що регулює діяльність приватних детективних агенцій (італійським парламентом відхилено 28 законопроектів), тому значна кількість вказаних агенцій в Італії діє взагалі без будь-яких дозволів. За деякими оцінками їх кількість сягає 5000(4).

Початок недержавної охоронної діяльності в Росії було покладено з введенням в дію в 1992 році федерального закону «Про приватну детективну та охоронну діяльність в РФ». Раніше кооператори та підприємці також мали необхідність в отриманні захисту від кримінального середовища, але тоді охоронців зараховували до штату фірми сторожем або вахтером.

Одразу після виходу закону в Росії, за даними МВС, було зареєстровано 576 приватних охоронних підприємств, в наступному році їх стало 4530, а в 1994 –6600, на 1.01.2007 року в Росії зареєстровано 21768 ПОП та 4110 служб безпеки.

В період кримінального перерозподілу власності після перебудови СРСР потреба в озброєних охоронцях була настільки високою, що окремі бізнесмени організовували ПОПи для організації охорони власного бізнесу в першу чергу. В перші 5 років свого існування приватні охоронні підприємства були інструментом кримінальних розборок і лише з 1998 року коли запрацював адміністративний ресурс, почалось «упорядкування» ринку охоронних послуг. На початку основними замовленнями були охорона об'єктів та вантажів, пізніше вирішення нових екстрених питань (навіть нестандартних) на підставі договорів на абонентське обслуговування клієнтів. З'являються замовлення на послуги по забезпеченню

економічної безпеки, перевірка контрагентів, їх платоспроможності, протидія рейдерським захопленням, перевірка персоналу та інше.

Значним залишається в цій сфері і вплив державних органів на весь приватний охоронний бізнес. Так, відповідно до столичного закону «Про ліцензування та декларування роздрібного продажу алкогольної продукції» від 2.12.2006 р., московські клієнти охоронних підприємств, що займаються реалізацією алкогольних напоїв (ресторани, бари, магазини) вимушені були припинити співробітництво по раніше укладеним контрактам, бо необхідною умовою отримання ліцензії на торгівлю алкоголем стала наявність «діючого договору на охоронні послуги з управлінням охорони ГУВС м. Москви». В подальшому, на фоні боротьби з тероризмом, можливі інші зміни, що можуть бути внесені до порядку охорони освітніх закладів, лікарень та дитячих садків та ряду бюджетних установ.

Відповідно до прогнозів експертів розвиток охоронного бізнесу в Росії пов'язують з відмиранням малих підприємств та розвитком великих охоронних холдингів, що мають тісні зв'язки з керівництвом МВС та адміністрацією президента.

Радикальні соціально-економічні зміни в Україні, що були здійснені в останньому десятиріччі, визвали значні зміни в суспільних відносинах. Центральною фігурою в недержавному секторі економіки є приватний власник. Він же виступає головною діючою особою в відносинах з державними органами та конкурентним середовищем. При цьому ринкові відносини і процеси поглиблення капіталізації та монополізації економіки України диктують необхідність на законодавчому рівні забезпечити безпеку організацій та особи в бізнесі, підприємницької діяльності взагалі і безпосередньо в підприємствах недержавної форми власності. При цьому розвиток ділової ініціативи, конкурентного середовища і, нажаль, корупції, особливо на стику підприємництва та державних органів, особливо актуалізують вирішення цих питань на сучасному інноваційному та цивілізованому рівні.

Сьогодні забезпечення власної безпеки – одне з найважливіших побажань засновників будь-якої організації та кожного громадянина.

Недержавний сектор охоронних послуг в Україні виник на початку 90-х років. Правовою основою на той час був закон «Про підприємництво». Перша приватна охоронна структура була зареєстрована в Києві як дочірнє підприємство московського охоронного агентства «Алекс». Керуючись принципом «Що дозволено, те не заборонено», перші приватні охоронні структури пропонували весь комплекс послуг від охорони особи до розшуку

дітей.

За професійним рівнем співробітники охоронних структур склалися, як із співробітників правоохоронних органів минулому, так і з кримінального середовища. Першими в Україні збанкрутували приватні детективні бюро, робота яких мала протиріччя з Законом «Про оперативну розшукову діяльність» - прерогативою державних правоохоронних органів.

В кінці 90-х охоронним фірмам, МВС України взагалі почало продовжувати ліцензії «вибірково», тим самим анулюючи діяльність ряду структур. Управління Державної служби охорони (ДСО) при МВС України будучи комерційною структурою, перевело свої охоронні функції в ранг комерційної діяльності. Тим самим громадяни України, заплативши податки в бюджет, та по суті один раз профінансувавши МВС, розраховувались за якісну охорону з ДСО при МВС повинні були за окрему плату.

Однак, вітчизняний та зарубіжний досвід свідчить про те, що основна роль в забезпеченні безпеки підприємницької діяльності належить безпосередньо підприємствам, а не державним структурам. Наявні державні механізми з традиційними методами забезпечення безпеки підприємницької діяльності як правило виявляються малоефективними, а часом неприйнятними для організації захисту законних інтересів, як українських підприємств, так і зарубіжних партнерів.

В 1995 році було засновано Українську федерацію робітників недержавних служб безпеки (УФРНСБ), як всеукраїнську громадську організацію, що діє на підставі єдності інтересів та за професійним принципом та об'єднує громадян, що займаються на законних підставах охоронною, детективною, інформаційною та іншою діяльністю, пов'язаною з захистом бізнесу та осіб. Саме заснування УФРНСБ надало можливість зібрати та проаналізувати ситуацію на ринку послуг по наданню охоронних послуг та забезпечення безпеки бізнесу недержавними установами. До федерації на сьогоднішній день входить більше 140 фірм, засновано 20 регіональних відділень. Банківськими структурами створено аналогічне об'єднання – Асоціація банківської безпеки України.

ЮЕЗА – недержавна організація, що об'єднує служби безпеки 93 країн світу. З 2004 року Україна ввійшла до складу Міжнародної поліцейської асоціації, що працює в тісному контакті з Інтерполом.

Взагалі на початок 2008 року в Україні зареєстровано близько 2.5 тис приватних структур, що спеціалізуються з питань безпеки. Окрім структури, що почали діяльність з середини 90-х років

здійснювали охоронну діяльність, а згодом перекваліфікувалися на збір інформації відносно осіб та економічну безпеку. Так, в Україні активно розвивається ринок детективних послуг при цьому держава до цих пір ігнорує його наявність. При цьому до недержавних організацій, що займаються безпекою бізнесу входять служби безпеки приватних структур, учбові та консультаційні організації, що займаються підготовкою та навчанням працівників для зазначених служб, аналітичні центри, інформаційні служби, науково-дослідницькі організації, фонди, в сферу інтересів яких входить міжнародна співпраця з питань та проблем безпеки, підприємства, що займаються розробками програмно-технічних комплексів захисту інформаційних систем, фірми по забезпеченню інформаційної, комерційної, протипожежної та економічної безпеки.

При функціонуванні всього переліку вищезазначених структур є ряд основних питань, вирішення яких дозволить більш ефективно виконувати покладені на них функції.

Особливо гостро ці проблеми виникають у ситуаціях, пов'язаних з постійним підприємницьким ризиком, несумлінною конкуренцією, різного роду внутрішніми та зовнішніми загрозами, а також правовою незахищеністю діяльності суб'єктів господарювання. Несумлінна конкуренція – надмірне втручання контролюючих органів, залежність економіки від політичних процесів, незаконний перерозподіл власності, поширення організованої економічної злочинності та корупції і це далеко не вичерпний перелік тих негативних явищ соціальної природи, які постійно загрожують нормальній діяльності вітчизняних підприємств. З цього випливає необхідність визначення і прогнозування можливих загроз і небезпек як основи для обґрунтування, вибору і реалізації адекватних заходів протидії(2).

З метою забезпечення економічної безпеки на багатьох підприємствах створені служби внутрішнього аудиту, служби економічної безпеки підприємства (СЕБ). До їх функцій входять такі завдання, як аналіз, контроль, моніторинг, координація дій різних підрозділів та прогнозування.

Враховуючи інтереси держави Міністерство праці і соціальної політики України в Класифікатор професій ДК 003-95 у квітні 2002 року ввело групу професій № 2414 «Професіонал з питань безпеки підприємств, організацій», № 2414.2 – «Професіонали з фінансово-економічної безпеки». В даний час розроблені кваліфікаційні характеристики цих категорій, випробування до осіб, які хочуть займати ці посади на підприємствах.

Аналіз нормативно-правової бази України з безпеки (Закон України «Про основи національної безпеки України», Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції», Постанова Верховної Ради України «Про Концепцію (основи державної політики) Національної безпеки України» та ін.), економічної літератури та практики підприємств свідчать про те, що економічна безпека є новим напрямком науки, а забезпечення економічної безпеки – особливим видом економічної діяльності підприємства.

Одними з самих важливих і не вирішених до теперішнього часу в Україні для нормального функціонування та розвитку служб безпеки компаній (підприємств, організацій) залишаються наступні питання:

— законодавче врегулювання статусу служб економічної безпеки приватних структур, СГД;

— врегулювання порядку інформаційного забезпечення та обміну актуальною інформацією між МВС, ДПА та службами безпеки юридичних осіб, громадськими організаціями створеними для вирішення питань в сфері економічної безпеки;

— створення єдиного державного інформаційного Інтернет ресурсу для вирішення проблем економічної безпеки компаній, що проводять діяльність на території України.

Оскільки в Україні в даний час в сфері виробництва та торгівлі спостерігається зростання несумлінних підприємств посередників, фізичних осіб боржників та шахраїв, що користуючись недосконалим законодавством, відсутністю дієвого впливу правоохоронної системи, виконавчих органів та судів, наносять підприємствам значні збитки, виникає необхідність в отриманні та аналізі актуальної інформації про контрагентів та осіб, що виступають як посадові особи різних в тому числі і «фіктивних» СГД.

Джерела отримання інформації службою економічної безпеки СГД в Україні на сучасному етапі можна класифікувати таким чином:

— офіційні джерела (офіційні видання, звіти та документи державних чи інших органів і організацій), що містять відкриту офіційну інформацію;

— неофіційні джерела, що містять більш-менш достовірну усну чи іншу нетаємну інформацію, одержувану з неформальних контактів із носіями даної інформації;

— конфіденційна інформація, одержана співробітниками СБ шляхом несанкціонованого доступу до цієї інформації;

— внутрішня інформація підприємства(3).

При цьому в даний час збір та отримання більшості значимої інформації проходить з використанням незаконних, корупційних

контактів в органах МВС, ДПА, СБУ, а також з Інтернет-ресурсів, де інформація є застарілою, викривленою та недостатньою для прийняття виважених рішень.

Слід зазначити, що інформаційно-аналітична робота є однією з найважливіших складових управлінської діяльності кожного керівника служби безпеки і здійснюється з метою отримання та оцінки інформації, необхідної для підготовки пропозицій та рекомендацій при прийнятті рішень керівництвом підприємства. Пріоритетне значення при проведенні інформаційно-аналітичної роботи має якість та достовірність інформації. Якість інформації – це властивості інформації, що визначають ступінь її практичної придатності для діяльності підприємства та його системи економічної безпеки. При цьому якість інформації залежить від наступних її характеристик: актуальності, своєчасності, достовірності, повноти, значимості(1).

Прикладом функціонування локальної системи обміну якісною інформацією серед служб безпеки Українських виробників, постачальників, дилерів про несумлінні компанії, посадових осіб та працівників шахраїв, що може бути взято за основу є об'єднання служб економічної безпеки «Мангуст».

«Мангуст» з'явився 2003 року після того як ряд Українських компаній об'єдналися для обміну інформацією про недобросовісні підприємства та шахраїв. Керівництво служб безпеки таких компаній як "Столичний стандарт", "Баядера", "ЕвроВін", "Вінні-фрут", "Таврія", "Край" та "Український продукт" сформулювали ідею про сумісну діяльність та координацію служб економічної безпеки для захисту членів об'єднання.

Головна ціль «Мангуста» - обмін інформацією про проблемні компанії, які є контрагентами учасників об'єднання. Проблемними, такими, що можуть бути віднесені до «чорного списку», вважаються компанії які не виконують своїх зобов'язань, або не є платоспроможними. Основна мета – використання інформації для упередження помилок при веденні бізнесу, напрацювання історії несумлінних клієнтів, отримання інформації про посадових осіб схильних до шахрайства, іміджевої історії контрагентів. Абсолютно необхідною умовою участі члена в проєкті є готовність розділити інформацію про проблемні організації, та клієнтів. В даний час вказаний проєкт працює на громадських засадах і об'єднує організації виробників та посередників, що працюють в харчовій галузі. Результатом проєкту є сайт (<http://www.mangust.kiev.ua>), що дозволяє всім зацікавленим особам учасникам проєкту мати оперативний доступ до баз даних про всіх неплатників по всій Україні.

Базові дані розділені на три основні категорії:

1.Список неплатників, що систематично створюють проблеми з поверненням коштів.

2.Список шахраїв, що зникли разом з товаром.

3.Список осіб, що працювали на відповідальних посадах які підозрюються в привласненні коштів та матеріальних цінностей.

Якщо виробники брендової продукції, вивчивши інформацію з бази даних сайту, вирішать несумлінному платнику оголосити бойкот, це може спричинити значні проблеми у торговельному підприємстві. При цьому сумлінні платники, та ті компанії що відсутні в електронному списку отримають значні переваги при роботі з виробниками, посередниками, банками.

Враховуючи вищевикладене, має сенс розглянути питання створення єдиного в Україні державного банку даних про осіб та підприємства (аналог пошукової системи у Великобританії). В сучасних умовах розвитку техніки є достатньо можливостей протидіяти несанкціонованому доступу та розголошенню інформації, що може бути використана незаконно.

Доопрацювавши отриманий у використанні проекту «Мангуст» досвід, забезпечивши наявність актуальної інформації з МВС та ДПА, розробивши розумну модель накопичення даних, а також дані про організації, що направляли запити, є можливість створити унікальний за своїм змістом банк даних. З метою його упорядкування та контролю передбачити отримання інформації на платній основі для служб безпеки підприємств з перерахуванням коштів через рахунки банківських установ від акредитованих в базі даних служб безпеки СГД.

Вказаний інформаційний масив повинен бути з обмеженим доступом, тільки для використання правоохоронними органами та службами безпеки підприємств та розробленими обмеженнями використання результатів пошуку. З обов'язковою ідентифікацією окремого користувача, та переліком запитів що були в роботі.(електронні підписи, IP-адреса, логін і пароль при користуванні мають бути зареєстровані та видаватися тільки в органах МВС або СБУ та змінюватись в певний період).

Наявність в Україні вказаного інформаційного масиву дозволить знизити і загальну криміногенну ситуацію в країні і виконає профілактичну функцію щодо осіб, які можуть планувати шахрайські операції. Накопичивши інформацію про осіб, що притягувались до кримінальної відповідальності, відносно яких складались протоколи про адміністративні правопорушення, участь осіб як засновників у СГД, наявності судових рішень про стягнення боргів відносно

підприємств та осіб, затримань у якості підозрюваних органами правопорядку, наявності автотранспорту, нерухомості та ін., надасть можливість знизити ризики при вирішенні питань, що виникають перед службами безпеки підприємств.

Висновки. Український недержавний сектор економіки в даний час абсолютно не захищений, всупереч тому, ним формується близько 90% ВВП. Причин такого стану речей декілька, але головною є законодавча неврегульованість діяльності служб безпеки СГД в Україні. Ряд громадських організацій, зокрема «Міжнародне антитерористичне єдинство» та «Українська федерація робітників недержавних служб безпеки», Українська спілка промисловців та підприємців, не перший раз наполягають на прийнятті законів «Про детективну діяльність», «Про службу безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб», а також «Про зброю». В свою чергу не вирішеними залишаються питання інформаційного забезпечення діяльності недержавних органів забезпечення безпеки суб'єктів господарювання та як наслідок неефективна система упередження злочинності в економіці. Вирішенню всіх цих проблем сприяла б розробка та прийняття закону, що передбачав би не тільки статус, права та обов'язки недержавних структур безпеки, а і порядок отримання та обміну інформації між службами безпеки та МВС, ДПА та організація єдиного банку даних про осіб та підприємства. Важливо, щоб зміст даного закону урахував загальну концепцію безпеки України, чітко вказуючи місце в ній недержавних служб безпеки. Зазначений підхід, а саме об'єднання зусиль недержавних та державних структур дозволить створити ефективну систему протидії злочинності в економічній сфері та конкурентне середовище для ведення бізнесу в Україні.

Література.

1. Гнилицька Л.В., Захаров О.І., Пригунов П.Я. Теоретико-методологічні та прикладні основи забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності: Монографія.-К.:Дорого-Друк,2011.-154с.
2. Ляшенко О.М., Погорелов Ю.С., Безбожний В.А. Система економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: Монографія.-в 3 т. Т.1: Елтон –2.2010.-181с.
3. Захаров О.І. Інформація в управлінні системою економічної безпеки підприємства/О.І.Захаров//Вчені записки Університету «Крок».-2009.-№19.-С.177-186
4. Офіційний сайт Координаційної наради ГУ МВС Росії по Новосибірській області по взаємодії з охоронно-розшуковими структурами. Відображення охоронної діяльності в ЗМІ. 16.07.2008 <http://www.ks-nso.ru/catnews/kategoriya-2/20080716/otrazhenie-ohrannoiy-deyatelnosti-v-smi-na-period-s-23-iyunya-po-6-iyulya>